

La traducció d'aquest llibre ha rebut un ajut
del Canada Council for Arts.

Hateship, Friendship, Courtship, Loveship, Marriage
© 2001 by Alice Munro

1ª edició: setembre del 2011
1ª reimpressió: novembre del 2013

© de la traducció: Dolors Udina
© d'aquesta edició: Club Editor 1984, s.l.
Coves d'en Cimany, 2 — 08032 Barcelona
www.clubeditor.cat

ISBN: 978-84-7329-158-3
Dipòsit legal: B.24.778-2013

Disseny gràfic: Àngel Uzkiano
Imprès a Romanyà Valls

Tots els drets reservats.
Prohibida tota forma de còpia.

Alice Munro

*Odi, amistat, festeig,
amor, matrimoni*

Traduït de l'anglès per Dolors Udina

CLUB EDITOR
BARCELONA

ODI, AMISTAT, FESTEIG, AMOR, MATRIMONI

Fa anys, abans que els trens deixessin de circular per tantes vies secundàries, una dona de front alt i pigat amb una tofa de cabells panotxa va anar a l'estació de tren i va preguntar com s'havia de fer per enviar uns mobles.

El cap d'estació era un home que sempre mirava de fer broma amb les dones, sobretot amb les menys agraciades, que semblaven apreciar-ho.

—¿Mobles? —va dir, com si mai ningú no hagués tingut una idea com aquella—. Molt bé. A veure. ¿De quina mena de mobles parlem?

Una taula de menjador amb sis cadires. Tot el parament d'una habitació doble, un sofà, una tauleta de cafè, tauletes petites, un llum de peu. També una vitrina i un bufet.

—¡Caram! Això és una casa sencera.

—No tant com això —va dir ella—. No hi ha estris de cuina, només és una habitació.

Tenia les dents del davant sortides, com disposades a discutir.

—Li caldrà un camió —va dir ell.

—No. Vull enviar-ho per tren. A l'oest, a Saskatchewan.

Li parlava en veu molt alta, com si fos sord o estúpid, i pronunciava les paraules d'una manera estranya. Un accent curiós. Va pensar si holandès —s'havien instal·lat molts holandesos a la zona—, però la dona no tenia la corpulència, aquella pell rosada tan bonica ni els cabells rossos de les holandeses. Devia tenir menys de quaranta anys,

però tant se valia. No es podia dir que fos una reina de la bellesa.

L'home va anar de cara al negoci.

—Primer necessitarà el camió per portar-ho tot fins aquí des d'on sigui que ho té. I més val que comprovem si per aquest lloc de Saskatchewan hi passa el tren. Si no, haurà de disposar que ho vagin a recollir, per exemple, a Regina.

—És a Gdynia —va dir—. Hi passa el tren.

L'home va agafar una guia de cobertes greixoses que penjava d'un clau i li va demanar que li lletregés el nom. Ella va agafar el llapis que sempre estava lligat a un cordill i va escriure el nom en un tros de paper que va treure de la bossa:

G D Y N I A.

—¿De quina nacionalitat deu ser, aquest nom?

Ella va dir que no ho sabia.

L'home va tornar a agafar el llapis per passar d'una ratlla a l'altra.

—Allà hi ha molts llocs que són plens de txecs, hongaresos o ucraïnesos —va dir. Se li va acudir, mentre ho deia, que potser ella també ho era. En realitat, tant se valia, només exposava un fet.

—Aquí, molt bé, és una estació de la ruta.

—Sí —va dir ella—. Vull enviar-ho divendres... ¿pot ser?

—Podem enviar-ho, però no puc assegurar-li quin dia arribarà. Tot depèn de les prioritats. ¿Hi haurà algú esperant que arribin?

—Sí.

—El de divendres és un tren mixt, surt al migdia, a un quart i tres minuts de tres. El camió ho recollirà divendres al matí. ¿Que viu aquí al poble?

Ella va fer que sí i li va apuntar l'adreça: 106 Exhibition Road.

Feia molt poc que s'havien posat números a les cases del poble i, encara que coneixia Exhibition Road, l'home no sabia ben bé on queia el 106. Si en aquell moment ella hagués dit el nom de McCauley, segurament l'home s'hi hauria interessat

més i potser les coses haurien anat d'una altra manera. Hi havia cases noves en aquella zona, construïdes després de la guerra, tot i que se'n deien «cases de la guerra». Va suposar que devia ser una d'aquelles.

—El pagament el farà quan ho despatxi —va dir ell.

—També vull un bitllet per a mi en el mateix tren. Diven-
dres a la tarda.

—¿Al mateix lloc?

—Sí.

—Pot viatjar amb el mateix tren fins a Toronto, però des-
prés haurà d'esperar que arribi el Transcontinental, que surt a
dos quarts d'onze de la nit. ¿Vol cotxe llit o vagó normal? Al
cotxe llit hi ha una llitera, al vagó anirà asseguda en butaca.

Va dir que butaca.

—Haurà d'esperar a Sudbury el tren de Montreal, però
no caldrà que baixi, només la canviaran de via i l'enganxaran
als vagons de Montreal. Després seguirà fins a Port Arthur i
després a Kenora. No ha de baixar fins a Regina, i allà agafar
el tren regional.

La dona va assentir com si esperés que acabés d'un cop i
li donés el bitllet.

Després d'una pausa, l'home va afegir:

—Però no li puc prometre que els mobles arribin al ma-
teix temps que vostè; de fet, no crec que arribin fins un parell
de dies després. És cosa de les prioritats. ¿La vindrà a rebre
algú?

—Sí.

—Molt bé. Perquè temo que l'estació deu ser mínima.
Els pobles d'allà no són com els d'aquí. Són llocs més aviat
rudimentaris.

La dona va ficar la mà a la bossa i va treure un rotlle de
bitllets de dins d'una cartera de roba per pagar el passatge.
Com una vella. A continuació va comptar el canvi, però no
com una vella sinó fent una ullada als cèntims que tenia a la
mà: era evident que no se li escapava ni un penic. Després va
fer mitja volta bruscament, sense acomiadar-se.

—Fins divendres —va cridar l'home.

Era un dia càlid de setembre i la dona duia un abric llarg i vell, i també un parell de sabates feixugues amb cordons i mitjons fins al turmells.

L'home s'estava servint un cafè del termos quan ella va tornar i va picar a la finestreta.

—Els mobles que he d'enviar —va dir—. Són mobles bons, com nous. No m'agradaria que es ratlessin, que rebes-sin cops o que es fessin malbé per algun motiu. Tampoc no vull que facin pudor de ramat.

—Oh, no pateixi —va dir ell—. Els ferrocarrils són molt experts en el transport. I no fan servir els mateixos vagons per enviar mobles que per enviar porcs.

—Em preocupa que no arribin en les mateixes condicions que hagin sortit d'aquí.

—A veure, quan vostè compra mobles són a la botiga, ¿oi? ¿Ha pensat mai com hi arriben, a la botiga? No els fabriquen pas allà, ¿oi que no? No. Els fan en alguna fàbrica d'algun lloc i els transporten fins a la botiga, i és molt possible que ho facin per tren. Per tant, ¿no li sembla que és prou raonable pensar que els ferrocarrils saben tenir-ne cura?

Ella se'l mirava sense somriure ni admetre en cap moment que aquell temor era una insensatesa pròpia de dona.

—Així ho espero —va dir—. Espero que sigui així.

El cap d'estació hauria dit sense por d'equivocar-se que coneixia tothom al poble, cosa que volia dir que en coneixia la meitat. I la majoria dels que coneixia eren els essencials, els que eren realment «del poble», en el sentit que no havien arribat el dia abans i no tenien plans de traslladar-se'n l'endemà. No coneixia la dona que anava a Saskatchewan perquè no era de la seva parròquia, no donava classes als seus fills ni treballava en cap botiga, restaurant o oficina dels que ell freqüentava. Tampoc no s'havia casat amb cap dels homes que ell coneixia, dels Elks, els Oddfellows, el Lions Club o la Legió. Una ullada a la seva mà esquerra mentre li allargava els diners li

havia fet saber —i no havia estat cap sorpresa— que no era casada. Amb aquells sabatots i mitjons curts en comptes de mitges, sense barret ni guants a la tarda, hauria pogut ser perfectament una pagesa, però no vacil·lava com fan les pageses, ni se la notava incòmoda. No tenia maneres pageses... de fet, no tenia maneres de cap mena. L'havia tractat com si fos una màquina d'informació. A més a més, havia escrit una adreça del poble: Exhibition Road. De fet, li recordava una monja vestida de seglar que havia vist a la televisió parlant de la feina de missionera que feia en algun racó de la selva: probablement allà es treien l'hàbit per poder trescar per la zona. Aquella monja de tant en tant somreia per demostrar que la seva religió feia la gent feliç, però la major part del temps mirava l'audiència com si estigués convençuda que tots els altres eren al món per rebre les seves ordres.

La Johanna tenia una altra feina a fer que havia anat ajornant, i era entrar a la botiga de roba Milady's per comprar-se un vestit. No hi havia entrat mai; quan s'havia de comprar una cosa, com ara uns mitjons, anava a Callaghans, uns magatzems de roba per a homes, dones i nens. Tenia molta roba heretada de la senyora Willets, com aquell abric que duia i que mai no es feia malbé. I la Sabitha —la noia que tenia al seu càrrec a casa del senyor McCauley— sempre portava roba heretada dels seus cosins.

A l'aparador de Milady's hi havia dos maniquins amb fal·dilles bastant curtes i jaquetes rectes. Un dels conjunts era de color daurat rovellat i l'altre d'un verd intens, molt suau. Els peus dels maniquins estaven enmig d'un escampall de grans fulles d'auró de papers virolats, i també n'hi havia d'enganxades al vidre de l'aparador. En aquella època de l'any, quan la preocupació de la majoria de la gent era treure fulles amb el rasclat i cremar-les, a la botiga havien triat aquella decoració. Al vidre hi havia unes lletres negres posades de biaix que deien: *Elegància senzilla, la moda de la tardor.*

Va obrir la porta i va entrar-hi.

Just davant d'ella, un mirall de cos sencer va reflectir-la amb el llarg abric bo però sense forma de la senyora Willets i uns quants centímetres de cames gruixudes per damunt dels mitjons.

Ho feien a propòsit, és clar. Posaven el mirall allà perquè t'adonessis de seguida de les teves deficiències i immediatament —confiaven— arribessis a la conclusió que t'havies de comprar el que fos per canviar d'imatge. Un truc tan evident que hauria marxat tot d'una si no hagués entrat ben decidida i sabent què volia comprar.

Al llarg d'una paret hi havia un prestatge de vestits de nit, de ras i de tul i de colors d'insomni, apropiats per a la reina de la festa. I més enllà, en una vitrina de vidre per impedir l'accés a dits profans, mitja dotzena de vestits de núvia, de setí blanc com l'espuma o de color vainilla, amb puntes d'ivori i recams de grans de plata o perles. Petits cossets, escots fis-tonejats, faldilles esplèndides. Ni de jove no s'hauria permès mai aquella extravagància, no només pels diners sinó per la presumpció que hauria significat, per la ridícula esperança de transformació i felicitat.

Van passar dos o tres minuts abans que se li acostés algú. Potser tenien un espiell i, veient que no era el tipus habitual de clienta, esperaven que marxés.

No se'n pensava anar. Va deixar enrere el reflex del mirall, passant del linòleum del costat de la porta a una luxosa alfombra, i per fi la cortina del darrere de la botiga es va obrir i va aparèixer la Milady en persona, amb un vestit negre de botons resplendents. Tàlons alts, turmells fins, faixa tan estreta que se sentia el fru-fru de les mitges, cabells daurats pentinats cap enrere, cara maquillada.

—Volia emprovar-me el conjunt de l'aparador —va dir la Johanna amb una veu assajada—. El verd.

—Oh, és un conjunt preciós —va dir la dona—. El de l'aparador és una trenta-vuit. A veure, la seva talla deu ser... ¿potser una quaranta-dos?

Va passar amb el seu fru-fru per davant de la Johanna per

dirigir-se a la part de la botiga on hi havia la roba normal, els vestits de cada dia.

—Ha tingut sort. Aquí té la quaranta-dos.

El primer que va fer la Johanna va ser mirar l'etiqueta del preu. Gairebé el doble del que s'esperava, i no tenia cap intenció de dissimular-ho.

—És molt car.

—És pura llana. —La dona va regirar la roba fins que va trobar l'etiqueta i va llegir-li la composició del teixit, que la Johanna no escoltava del tot perquè havia agafat la vora per examinar-la.— Sembla suau com la seda, però té una caiguda de plom. Com pot veure està tot folrat, un folre encantador de seda i raió. No se li farà bossa en seure ni se li deformarà com passa amb els vestits barats. Miri els punys i el coll de vellut, i els botonets de la màniga, folrats de vellut.

—Ja ho veig.

—És la mena de detall que es fa pagar, no es troba a tot arreu. M'encanta el tacte del vellut. Només en porta el verd... el de color albercoc no en té, tot i que el preu és exactament el mateix.

Realment, eren el coll i els punys de vellut el que, a ulls de la Johanna, donava al vestit aquell aire subtil de luxe que li feia venir desig de comprar-lo. Però no pensava dir-ho.

—Més val que me l'emprovi.

A fi de comptes, hi havia entrat disposada a fer-ho. Roba interior neta i pólvores de talc a les aixelles.

La dona va ser prou delicada per deixar-la tota sola a l'emprovador lluminós. La Johanna va evitar el mirall com si fos verí fins que es va haver posat bé la faldilla i cordat la jaqueta.

D'entrada només va mirar el vestit. Era correcte. Li anava bé: la faldilla més curta que les que portava normalment, però les que portava normalment tampoc no eren el seu estil. Cap problema amb la roba. El problema era tota la resta. El coll, la cara, els cabells, les mans immenses i les cames gruixudes.

—¿Com li va? ¿Li sap greu que hi faci una ullada?

La dona va intentar mirar per una banda, després per l'altra.

—És clar que s'haurà de posar mitges i talons. ¿Què li sembla? ¿Se sent còmoda?

—El vestit està bé —va dir la Johanna—. No té cap problema, el vestit.

La cara de la dona va canviar en el mirall. Va deixar de somriure. Semblava decebuda i cansada, però més amable.

—De vegades passa. No es pot dir res fins que no t'ho emproves. El cert —va dir, amb una nova convicció, més moderada, a la veu—, el cert és que vostè té bona silueta, però una silueta forta. Té els ossos grossos, ¿i quin mal hi ha? Aquests botonets folrats de vellut no fan per a vostè. No pateixi més. Tregui-se'l.

Quan la Johanna es va haver quedat en roba interior, va sentir una mà que tamborinava a la paret i entrava per un costat de la cortina.

—Posi's això, només per veure com li queda.

Un vestit de llana marró, folrat, amb una faldilla llarga recollida a la cintura, màniga tres quarts i un simple escot rodó. El més senzill que es podia imaginar, si no fos per l'estret cinturó daurat. No tan car com el vestit jaqueta, però encara bastant car per al que era.

Almenys la faldilla era d'una llargada més decent i la tela feia un vol noble al voltant de les cames. Es va armar de valor i es va mirar al mirall.

Aquest cop no semblava que l'haguessin entaforat dins del vestit per disfressar-la.

La dona va entrar, es va quedar dreta al seu darrere i va riure, però d'alleujament.

—És del color dels seus ulls. No li cal portar vellut, ja en té als ulls, de vellut.

Era la mena d'ensabonada que a la Johanna, en condicions normals, l'hauria fet riure, tret que en aquell moment semblava veritat. No tenia els ulls gaire grans i, si li demanaven que en descrigués el color, deia: «Suposo que una mena de mar-